

Dostępność usług biblioteki akademii medycznej dla lekarzy "z terenu" - potrzeby, oczekiwania, problemy

W końcu XX wieku, gdy dzięki rozwojowi telekomunikacji oraz zjawisku znanemu powszechnie jako Internet świat zaczęto określać mianem globalnej wioski, anachronizmem może wydawać się dzielenie przedstawicieli jakiegokolwiek profesji ze względu na miejsce zamieszkania. Z drugiej jednak strony, istniejące w Polsce zróżnicowanie w dostępie do informacji medycznej, zależne m. in. od miejsca zamieszkania i wykonywania zawodu, uzasadnia wyróżnienie grupy lekarzy "z terenu", obejmującej tych wszystkich lekarzy, którzy pracują poza miastami akademickimi (niezależnie już czy będzie to szpital w Lesznie, przychodnia w Kępnie, czy jeden z wielu Gminnych Ośrodków Zdrowia). Przedstawienie dostępności do usług biblioteki akademii medycznej dla tej grupy lekarzy jest celem niniejszego referatu. Problem ten omówię w trzech aspektach:

1. Potrzeby
2. Oczekiwania
3. Problemy

Ad 1) Wśród potrzeb na pierwszym miejscu wymienić należy kształcenie podyplomowe. Ustawiczne kształcenie jest wpisane w zawód lekarza i to nie tylko z powodu nakazów moralnych, zawartych w Kodeksie Etyki czy prawnych, regulowanych m. in. nową ustawą o zawodzie lekarza. Dla wielu z nas, a chciałbym wierzyć, że dla znakomitej większości, jest wewnętrznym impertywem, wynikającym z chęci osiągnięcia statusu w pełni kompetentnego profesjonalisty.

Rola biblioteki w tym procesie była w dużym stopniu zależna od rodzimego rynku księgarskiego oraz dostępności do zagranicznych periodyków medycznych. Obecnie, gdy zdobycie pożądanego podręcznika, opracowania czy monografii nie przedstawia już w większości przypadków problemu, pojawia się nowy powód zainteresowania usługami bibliotek; przy tak

dużej liczbie publikacji, nie sposób, choćby ze względów finansowych, skompletować domową bibliotekę, ograniczając się nawet do jednej specjalności; podobnie rzecz się ma z prenumeratą czasopism.

Kolejną sytuacją, w której lekarz szuka dostępu do informacji medycznej, jest pisanie prac naukowych, najczęściej doktorskich. Zjawisko to nie jest oczywiście tak powszechne jak w środowisku akademickim, nie na tyle wszakże marginalne, by go nie zauważać. W Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Lesznie przez szereg lat pracowało 6 lekarzy z tytułami naukowymi. W ostatnich 3 latach doktoryzowało się kolejnych 6; jakkolwiek w wartościach bezwzględnych nie są to liczby oszałamiające, to przez dynamikę zmian ilustrują powstanie pewnego trendu.

Coraz większa liczba lekarzy z zacięciem naukowym, którzy nie otrzymali etatów na Akademii Medycznej i trafili "w teren", a także chęć posiadania dorobku naukowego jako atutu przy ubieganiu się o stanowisko ordynatora, to dwa oczywiste powody obserwowanej tendencji.

Ostatnia z potrzeb, którą przedstawiam, dotyczy dostępu do informacji medycznej dla doraźnych potrzeb przy rozwiązywaniu złożonych problemów rozpoznawczo-leczniczych. Uzyskanie informacji na określony temat, zebranej w odpowiednio krótkim czasie i dostarczonej we właściwe miejsce jest trudne do przecenienia dla lekarza praktyka, stykającego się niejednokrotnie z sytuacjami wykraczającymi poza podręcznikowe schematy oraz wiedzę i doświadczenie konsultantów.

Ad 2) Jakie w związku z tymi potrzebami są oczekiwania lekarzy wobec biblioteki akademii medycznej? Krótko można by je określić jako nieskrępowany dostęp do informacji medycznej, będącej w dyspozycji tej instytucji. Oczywiście tak lapidarnie sformułowane życzenie wymaga rozwinięcia.

Dla spełnienia swojej roli biblioteka medyczna powinna prowadzić szerszą politykę informacyjną, dotyczącą oferowanych usług, zwłaszcza wobec faktu, że pojawiają się coraz to nowe formy działania bibliotek. Tymczasem wielu lekarzy, którzy opuścili mury uczelni, nie wie, czy mają jakiegokolwiek prawo do dalszego korzystania z biblioteki Akademii Medycznej. Dobrym miejscem dla zamieszczania tego typu informacji jest biuletyn izby lekarskiej.

Kolejna sprawa to udostępnienie lekarzom oferowanych usług. Dla tych wszystkich, którzy pracują i mieszkają z dala od ośrodków akademickich, szczególnie ważna jest możliwość korzystania z usług biblioteki poprzez Internet. Likwiduje to konieczność poświęcania cennego czasu na dojazd do bibliotek i realizuje jednocześnie wspomnianą wcześniej potrzebę dostarczenia odpowiedniej informacji w odpowiednim czasie we właściwe miejsce, szczególnie jeśli powiążemy to z możliwością korzystania za pośrednictwem biblioteki z dostępu do światowych baz danych.

Wykorzystanie sieci komputerowych może mieć miejsce także dla praktycznego unowocześnienia tradycyjnej usługi wypożyczania książek, wszak możliwość złożenia zamówienia poprzez pocztę elektroniczną i zwrotne przesłanie zamówionych pozycji eliminuje konieczność kilkugodzinnej czasami wyprawy dla tak prozaicznego powodu jak wypożyczenie książki.

Kolejnym oczekiwaniem wobec biblioteki medycznej jest rozszerzenie oferty wypożyczalni o wydawnictwa multimedialne na nośnikach typu CD czy wkrótce DVD.

Ad 3) Trzeci aspekt omawianego tematu to problemy z realizacją wynikających z potrzeb oczekiwań:

- Brak pełnej informacji dotyczącej zakresu usług biblioteki oraz możliwości korzystania z nich
- Niedostateczna liczba stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu w szpitalach i innych zakładach opieki zdrowotnej
- Niedostateczne przygotowanie lekarzy do wykorzystania nowoczesnych technik wyszukiwania i przekazu informacji
- Niepełna dostępność do usług biblioteki medycznej dla wszystkich lekarzy.

By rozwiązanie tych problemów nastąpiło jak najszybciej, konieczne jest współdziałanie reprezentacji środowiska lekarskiego z wszystkimi osobami odpowiedzialnymi za politykę działania bibliotek medycznych. Podjęcie wspólnych działań przez kierownictwo Biblioteki Głównej Akademii Medycznej im. K. Marcinkowskiego w Poznaniu oraz prezydium Rady Okręgowej Wielkopolskiej Izby Lekarskiej daje nadzieję, że nowoczesny system uzyskiwania informacji medycznej znajdzie się w zasięgu każdego członka WIL, tak by jedynym warunkiem skorzystania z niego była potrzeba i wola lekarza.